

[Kaj Poulsen]

Begrundelse

På baggrund af, at Kjærs Mølles Fabriker A/S i Ålborg har erklæret sig i stand til at fremstille den ønskede kvalitet af stof til forsvaret, finder spørgeren det urimeligt, at produktionen henlægges til udenlandske fabrikker.

Besvarelse (21/11 80):

Forsvarsministeren (Søgaard):

Jeg har ikke på noget tidspunkt givet udtryk for, at stof til uniformer skal indkøbes i udlandet, når Den militære Klædefabriks afdeling i Usserød, der fremstiller klædevarer, lukker i efteråret 1981.

Misforståelsen skyldes formentlig en artikel i novemberudgaven af tidsskriftet Stof og Saks, der har været omtalt i dagspressen.

Klædefabrikkens direktør har i den forbindelse oplyst, at han ikke – som anført i artiklen – har udtalt sig om, at en væsentlig del af produktionen sandsynligvis vil blive overført til udlandet. Tværtimod har direktøren efter det oplyste i god tid før tidsskriftets trykning forgæves anmodet om en rettelse, hvoraf det skulle fremgå, at det ikke bør udelukkes, at danske virksomheder iværksætter en produktion af de klædevarer, der her er tale om.

Klædefabrikken har i den anledning allerede for nogen tid siden taget kontakt med Kjærs Mølle A/S i Ålborg, der har vist interesse for at gå ind i produktionen af uniformsstoffer. Klædefabrikken har i den forbindelse ydet bistand ved selskabets fremstilling af prøvestoffer, således at dette vil kunne deltage i tilbudsgivningen ved fabrikkens indhentelse af tilbud.

I tilfælde, hvor der kan være tvivl vedrørende placeringen af en ordre om levering af f. eks. uniformsstoffer, skal sagen efter gældende bestemmelser forelægges forsvarets materielnævn til udtalelse. I dette nævn er bl. a. Industrirådet og fagbevægelsen repræsenteret.

Spm. nr. 221

Til *forsvarsministeren* (18/11 80) af:

Stavad (S):

»Anser ministeren det ikke for rimeligt i den aktuelle beskæftigelsessituation at bevare

flest mulige danske arbejdspladser, og vil ministeren bidrage hertil ved at bestille stof til militæret på danske virksomheder?»

Begrundelse

På baggrund af, at Kjærs Mølles Fabriker A/S i Ålborg har erklæret sig i stand til at fremstille den ønskede kvalitet af stof til forsvaret, finder spørgeren det urimeligt, at produktionen henlægges til udenlandske fabrikker.

Besvarelse (21/11 80):

Forsvarsministeren (Søgaard):

Det er naturligvis klart, at jeg er interesseret i, at så mange arbejdspladser som muligt bevares for det danske samfund.

Da spørgsmålet formentlig er fremkaldt af dagspressens omtale af en artikel i novemberudgaven af tidsskriftet Stof og Saks, skal jeg tillade mig at henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 220, der er stillet den 18. november 1980 af folketingsmedlem Kaj Poulsen.

Efter de gældende regler for offentlige indkøb skal sådanne indkøb normalt foretages efter offentligt udbud, hvorunder bl. a. leverandører i andre EF-lande skal have lejlighed til at afgive tilbud. I tilfælde, hvor der kan være tvivl vedrørende placeringen af en ordre om levering af f. eks. uniformsstoffer, skal sagen efter gældende bestemmelser forelægges forsvarets materielnævn til udtalelse. I dette nævn er bl. a. Industrirådet og fagbevægelsen repræsenteret.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om miljøstøtte.

(Lovforslag nr. L 75. Fremsat 14/11 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

Den nugældende lov om miljøstøtte, der har været gældende siden miljølovens gennemførelse i 1974, må nu formodes at have opfyldt sit formål, nemlig at yde støtte til de

[Taanquist]

virksomheder, der ved miljølovens gennemførelse blev stillet over for kravet om gennemførelse af bekostelige og økonomisk tyn- gende miljøforbedrende projekter.

Det var meningen, at loven blot skulle ud- løbe ved udgangen af dette år, og denne pe- riode på 6 år, hvor loven har været gælden- de, har været tilstrækkelig til, at virksomhe- derne har kunnet bringe de nævnte forhold i orden, bortset fra ganske enkelte tilfælde, hvor man af undskyldelige grunde ikke har kunnet nå at blive færdige inden lovens ud- løb, og dem er der i det foreliggende lovfors- lag også taget højde for.

Det foreliggende lovforslag kommer, fordi der nu fra EF er givet mulighed for i en ny 6-årig periode at yde støtte til miljøformål, og vi er enige i, at vi vil benytte os af denne mulighed dels af hensyn til, at der ikke skal forekomme konkurrenceforvridning i forhold til de lande i og uden for EF, som benytter sig af muligheden, dels fordi vi gerne ser, at der gives virksomhederne en tilskyndelse til at gå i gang med miljøforbedrende opgaver. Vi ønsker også at lette virksomhederne dér, hvor nye eller skærpede krav fra myndighe- derne er tyngende for dem.

Det, der er nyt i vort lovforslag i forhold til den nugældende lov, er, at der i den kom- mende 6 års periode kan ydes tilskud til in- vestering i mindre forurenende og ressource- besparende teknologier, og det kan vi fuldt ud tilslutte os.

Der er i beskæftigelsesplanen afsat 50 mill. kr. til formålet i 1981. Det anslås at være i underkanten af, hvad der er behov for. Til gengæld er der endnu ikke taget stilling til, hvor meget der i de følgende år skal afsættes på finansloven til formålet, men vi kan fuldt ud tilslutte os forslaget.

Hans Jørgen Holm (V):

I begyndelsen af 1970erne rejstes debatten om miljøbeskyttelse. Vi blev og er i de senere år blevet stadig mere bevidste over for det omgivende miljø. Imidlertid var der en forskel mellem de ideelle krav til produktions- apparatet og de forhold, der var gældende for de eksisterende produktionsanlæg, idet disse jo var projekteret og opført på et tids- punkt, hvor der endnu ikke blev lagt vægt på den belastning, produktionen kunne påføre naturomgivelserne.

Det er derfor klart, at vi har måttet tilpas- se vore produktionsanlæg over en årrække, efterhånden som anlæggene er blevet ned- slidt og udskiftet.

På en række områder har det imidlertid været ønskeligt at gå hurtigere frem, end den naturlige udskiftningstakt har betinget. Det har været baggrunden for den gældende støt- teordning til miljøinvesteringer. Nærværende lovforslag fortsætter denne støtteindsats.

Jeg undrer mig en smule over, at vi først har fået forslaget nu, eftersom de nye regler skal gælde allerede fra årsskiftet, hvor den gældende ordning ophører, og fordi Kom- missionen allerede i juli har givet medlems- landene mulighed for at fortsætte miljøstøt- ten i endnu en 6 års periode.

Jeg skal på venstres vegne i princippet give tilslutning til forslaget, men vi vil se nærmere på de administrative procedurer, der er en følge af forslaget.

Niels Andersen (KF):

Når det konservative folkeparti kan gå ind for det fremsatte forslag, skyldes det først og fremmest, at vi ikke ønsker at påføre dansk erhvervsliv unødigt konkurrence fra de øvrige EF-lande og andre lande, hvor der stilles lempeligere miljøkrav end i Danmark. Der er heller ingen tvivl om, at vi i de kommende år vil opleve større krav til miljøforanstaltning- er, og en rimelig støtte kan vi derfor også gå ind for. Forslaget må også ses i lyset af en forbedret teknologi, som kan medføre bespa- relser og rationaliseringer i vor daglige pro- duktion, krydret med en mere miljøvenlig politik.

Jeg har hæftet mig ved, at lovforslagets bemærkninger omtaler en hårdere praksis fra myndighederne omkring miljøspørgsmål, eventuelt en skærpelse, hvor man tidligere har accepteret visse gener. Jeg vil vedrørende denne passus løfte en formanende pegefinger og bede miljøministeren om at gå forsigtigt til værks med udstedelse af påbud om res- triktive investeringer omkring den eksiste- rende teknologi. Jeg vil henstille, at man er meget på vagt, så det i videst muligt omfang virkelig bliver en gennemprøvet og hensigts- mæssig teknologi. Vi er inde i en rivende udvikling, hvor der kommer nye og forbedre- de metoder på markedet hver dag, men de respektive virksomheder skal have rimelig tid til at sikre sig, at de får de mest forurenings-

[Niels Andersen]

begrænsende og mindst økonomisk tyngende anlæg og indretninger. Det må være den mest rimelige og effektive løsning, når vi skal tage hensyn til vor belastede økonomi og fremtidige konkurrenceevne.

Vi er i det konservative folkeparti tilhængere af en fornuftig udvikling til forbedring af miljøet. Bliver der tale om en skærpet praksis, kan det let gå sådan, at vi slår for mange virksomheder ud. Det er naturligvis rimeligt, at befolkningen hele tiden er på vagt over for forureningsspørgsmål, når der ligger fornuft og rimelighed bag dem, men her må myndighederne fortsat have forståelse for at skelne mellem skidt og kanel.

Jeg er umiddelbart enig i, at minimumsgrænsen hæves til 40.000 kr., i særdeleshed når gennemsnittet for den forløbne 5-årige periode viser sig at ligge på 52.000 kr. for de tilskud, som har nydt fremme. Men jeg har også forstået, at der råder stor usikkerhed med hensyn til det skøn, man opererer med i det kommende lovforslag, hvad antallet af sager angår.

Det konservative folkeparti har sammen med socialdemokratiet båret miljøloven igennem, og vi vil fortsat være med til at støtte den. Vi er bekymrede for de tendenser, der gennem de seneste år har vist sig i vort samfund, hvor minoritetsgrupper ensidigt forsøger at påtvinge enkeltfirmaer unødige udflytninger og store ekstra omkostninger. Vi ønsker først og fremmest almenvellet tilgodeset, og det er mit indtryk, at vor miljøminister ligger på samme linje.

Jeg skal til slut tilsige lovforslaget en velvillig og grundig behandling i udvalget.

Maisted (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke støtte dette forslag til lov om miljøstøtte. Først og fremmest på grund af vor økonomisk dårlige situation her i landet er vi stadig væk af den opfattelse, at dansk erhvervsliv var betydeligt bedre tjent med at få en række lettelser end alle mulige former for støtteordninger, især når man tager i betragtning, at dette lovforslag jo ikke er nogen støtte til dansk erhvervsliv, det er nærmest en støtte til bureaukraterne.

Man kan opdele støttens muligheder på følgende 3 kategorier af virksomheder: små virksomheder, som ingen støtte får, små virksomheder, som får en støtte, men som ingen

glæde får af den, og så store virksomheder, som dårligt kan måle, at de har en glæde af den, men som har en politisk fordel af at få den.

De små virksomheder kommer jo meget hurtigt i den situation, at der bliver stillet krav til dem om omgående indgreb, og hvis de efterlever dette krav, betyder det, at de ingen støtte får, for så har de nødvendigvis påbegyndt det arbejde, der skulle gøre, at de skulle kunne løse problemerne. Ofte stilles der ikke særlig præcise krav til dem, og de kan jo heller ikke få støtte fra de offentlige myndigheder med hensyn til, hvordan de skal løse problemerne. Hvis de endelig får en anvisning fra Teknologisk Institut, bliver den blot tilbagevist af miljøstyrelsen, der ikke anser Teknologisk Instituts arbejde for andet end et udtryk for, omtrent hvor langt man kan nå med hensyn til teknisk-økonomiske indgreb. Der er ikke nogen præcise anvisninger.

De eneste, der sådan set reelt har glæde af den første del af forslaget, er miljøstyrelsen og bureaukraterne, der altså til sidst stiller et uopfyldeligt krav til disse små virksomheder, sådan at de må lukke, og det vil sige, at det blot har øget arbejdsløsheden.

Så hænder det også af og til, at et mindre firma efter uendelige rækker af møder, konsultationsbesøg osv. kan få en eller anden form for støtte, og så opdager virksomheden, at støtten selvfølgelig går til skatter og til afgifter til Teknologisk Institut eller andre statslige konsulenter, som kommer til. Oven i købet er det ofte sådan, at der direkte er underskud, og man kan risikere, at deres anlægsudgifter forøges med 50 pct. Det vil altså sige, at de eneste, der har fået glæde af en sådan støtteordning, igen er bureaukraterne, der kan lege med disse ting. De har så fået deres skålpund kød, og så kan vi jo se, hvordan støtten har virket: den har undermineret virksomhedens konkurrenceevne.

Tilbage er der de store virksomheder, og det betyder selvfølgelig noget for dem; det betyder nemlig noget både med hensyn til foreningen og beskæftigelsen, og da har de jo stærke argumenter. Deres chance for at få lidt fornuft ud af disse støtteordninger er derfor langt bedre end de mindre virksomheders, for de er nemlig i stand til at sætte bureaukraterne stolen for døren. De kan overhøre kravet om omgående forbedringer, for

[Maisted]

de kan nemlig true med, at der kommer så og så mange mennesker ud i arbejdsløshed, og det giver nu engang genklang endnu her i samfundet, at hvis miljøstyrelsen stiller helt abnorme krav, fører det til massearbejdsløshed. De kan til tider få op til 1-2 år til at udarbejde projekter, der så kan gå frem og tilbage mellem miljøstyrelse, miljøkreditråd og virksomheden, før der endelig bliver tale om godkendelse, så støtten kan udbetales.

Jeg tvivler på, at de store virksomheder har reelle økonomiske fordele af disse ordninger, men det er klart, at der er en politisk fordel, for de giver dem et modspil imod den politiske ledelse, som direktør Kampmann står for, i miljøstyrelsen.

De reelle udnyttere af disse ordninger er imidlertid vor tids herremænd, bureaukraterne, og sammen med arbejdstilsynet kan miljøstyrelsen jo nedlægge en hvilken som helst virksomhed i dette land. Derfor kan dette lovforslag kun fremme korruption og magtmisbrug.

Formanden:

Jeg må påtale de to sidste udtryk om ...

Maisted (FP):

Ja men det står da fast ...

Formanden:

Der diskuteres ikke med formanden, hvis hr. Maisted vil have ordet senere i dag; ellers bliver det nægtet.

Margrete Auken (SF):

Socialistisk folkeparti er meget skeptisk over for det foreliggende lovforslag. Da man i sin tid vedtog det første forslag, stemte vi for, men har gennem de forskellige revisioner været meget tilbageholdende og stemte imod sidste gang. En af grundene var, at vi har oplevet det, som om princippet om, at forureneren betaler, blev undergravet. Vi kunne støtte det i starten, fordi vi var klar over de problemer, det rejste, at man indførte en lov, der trods alt var rimeligt restriktiv. Spørgsmålet er, om princippet »forureneren betaler« - skønt det står mange gange i det foreliggende lovforslag - alligevel ikke er ved at blive undergravet. Det gælder især punkt 2 om støtte til særlig økonomitunge projekter - det skal jeg vende tilbage til om lidt, men lige nævne de andre først.

Støtte til miljøvenlig teknologi kan lyde meget perspektivrigt, men der er jo meget forskellige opfattelser af, hvad miljøvenlig teknologi egentlig er, og det synes en lille smule betænkeligt, at man nu sætter mange penge bag en instans - miljøkreditrådet - hvis afgørelser er inappellable. Man kan meget vel forestille sig, at det kan styre udviklingen af miljøvenlig teknologi i de kommende år. Vi har erfaringer for inden for støtte til vedvarende energi, at en støtte binder og begrænser lige så meget, som den udvider, især når der er tale om begrænsede støttebeløb, og det bliver der vel også tale om her. Nu skal loven jo kun gælde til 1986, men der har jo ikke været nogen særlige grunde til, at man skulle udvide loven denne gang, ud over at det synes man nu, og så har man fået lov til det af EF.

Hvad angår punkt 3, støtten til tilslutning til offentlige spildevandsanlæg, har jeg ikke set nogen nye problemer, for så vidt som det drejer sig om de anlæg, som kommunerne har udsendt, og medmindre det skyldes uopmærksomhed fra mig, kan det ikke være et punkt, der giver os anledning til problemer.

Det svære sted ligger helt klart ved de økonomitunge anlæg. Her er man ved at lave en permanent lov om generel støtte. Igen mangler vi argumenterne for, at vi skal lave en ekstra, midlertidig lov. Vi ser i dette en tankegang, som siger, at hvis der er tilstrækkelig meget kritik omkring en virksomhed, er det ikke først og fremmest virksomheden det hænger på, så skal man have støtte ind på anden måde; det vil sige, at det er princippet igen, der undergraves, og det bliver svært at forestille sig, at nogen virksomheder, der har en sådan tvivlsom forurening, af sig selv vil give sig til at rense, hvis de kan opnå støtte på et eller andet tidspunkt. Man vil altså i meget høj grad igen komme til at bremse en miljørigtig udvikling.

Og så er der et særligt punkt, der gælder støtten til landbruget. Jeg har ladet mig fortælle og vil meget gerne høre ministeren om lidt afkræfte dette rygte, at i modsætning til industrien eller erhvervslivet i øvrigt skulle man fra landbrugets side have nægtet at godkende princippet om, at forureneren betaler. Det er også med henblik på det følgende lovforslag en vigtig sag, og jeg vil meget gerne have, at ministeren her kan afkræfte, at land-

[Margrete Auken]

bruget er kommet med denne generelle manglende accept af dette princip.

Jeg vil også gerne høre, om ministeren kan afkræfte, at man under den eksisterende lov har ydet støtte til direkte ulovlige anlæg. Det gælder inden for landbruget f. eks. gylletanke, hvor man ikke har sikret sig, at overfladevandet havde nogen andre steder at løbe hen end lige ud i naturen. Det er og har altid været forbudt, men det har man altså kønt støttet over miljøstøtteleven, fordi man som i så mange andre tilfælde har bøjet sig. Hr. Maisted har desværre ikke ret i, at det går sådan, at miljøloven sættes restriktivt ind. Tværtimod er det gang på gang de økonomiske kræfter, der vinder. Jeg vil meget gerne vide, om den slags tilskud i den nye lov er udelukket, sådan at man ikke her kan komme til at støtte direkte ulovlige ting.

Jeg vil slutte med at sige, at vi som sagt er meget skeptiske. Vi vil gerne i udvalget have oplyst mere om, hvordan loven har fungeret, og må eventuelt tage forbehold med henblik på at sikre, at de tilskud, der gives, kommer til at stå som en offentlig prioritet. Det kan ikke være meningen, at vi skal hælde penge i landbrug eller i anden form for privat virksomhed uden nogen sikkerhed for, at det ikke blot omsættes til kapital, som samfundet i øvrigt ikke har nogen indflydelse på.

Bolvig (RV):

Jeg er ikke så skeptisk som fru Margrete Auken, selv om også jeg er ængstelig for, at vi er på vej til at undergrave princippet om, at forurenere selv skal betale.

Det lovforslag, vi behandler her i dag, er først og fremmest en erhvervsstøtteleven – det kan vi lige så godt erkende og kalde den – som skal sikre, at danske virksomheder ikke stilles ringere end normalt i konkurrencen med andre lande her i Europa, og jeg finder, det er udmærket at sikre, at danske virksomheder ikke stilles ringere. Derfor er jeg særlig glad for støtten til indførelsen af en ny teknologi, idet jeg er overbevist om, at hvis vi fortsat opmuntrer dansk erhvervsliv til at beskæftige sig med disse problemer, så åbner der sig i verden af i morgen en lang række eksportmuligheder for dansk industri. Speciel støtte inden for dette område mener jeg både på kort og på lang sigt vil være overordentlig værdifuld for det danske erhvervsliv. Men

kan loven inspirere erhvervslivet i øvrigt til en hurtigere udbygning af miljøvenlige installationer, så vil jeg naturligvis hilse det med stor glæde.

Ministerens nedsætter nu et miljøkreditråd, der skal træffe alle afgørelser. Rådet består af 10 medlemmer, og når jeg ser, hvilke medlemmer det er, så må jeg sige, at det er Tordenskjolds soldater, der optræder. Der er repræsentanter for forskellige ministerier, for Landbrugsrådet, landboforeningerne, husmandsforeningerne, Industrirådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Kommunernes Landsforening osv. Ja, vi kender hele rækken. Men ministeren er jo miljøminister, og jeg håber derfor, det er en forglemmelse, at der ikke også er repræsentanter for, skal vi sige de mere stille miljøorganisationer, som også beskæftiger sig med disse ting. Når man nu nedsætter et sådant råd med så mange medlemmer, så ville jeg mene, det ville være sagligt rigtigt, at repræsentanter for miljøbevægelserne også havde sæde i dette råd, som skal rådgive og vejlede ministeren og sørge for, at pengene bliver rimeligt fordelt. Det vil være en garanti for, at der ikke sker nogen af de ting, som fru Margrete Auken var inde på i sit indlæg for lidt siden.

Birgith Mogensen (CD):

På CDs vegne har jeg følgende bemærkninger til miljøministerens forslag til lov om miljøstøtte.

Det synes efter bemærkningerne til lovforslaget og ministerens fremsættelsestale tydeligt, at denne lov har til formål at støtte de dele af dansk erhvervsliv, der må bære særlige omkostninger på grund af den med produktionen forbundne forurening. Dette synes særlig nødvendigt i disse år, hvor der på en række områder stilles krav, som virksomhederne ikke tidligere har været stillet over for, og som de altså ikke har kunnet være forbedret på. Jeg opfatter endvidere det fremsatte lovforslag som en slags EF-følgelovgivning.

På den anførte baggrund kan jeg på mit partis vegne give tilsagn om en velvillig behandling af lovforslaget.

Waldorff (VS):

Hr. Bolvig kom vist til at tage ordet ud af munden på mig, da han sagde, at det var en erhvervsstøtteleven og ikke en miljølov. Jeg

[Waldorff]

mener faktisk, at det er det mest præcise, der er blevet sagt indtil nu om dette lovforslag.

Jeg vil godt give et enkelt eksempel på det, nemlig Glud & Marstrand-sagen, som løb fra december 1975, hvor Københavns kommune forlangte en reduktion af forureningen med opløsningsmidler. Det tog Glud & Marstrand sig ikke af. Påbuddet blev ikke efterkommet, men anket til miljøstyrelsen, som traf samme afgørelse, og til miljøankenævnet, som traf samme afgørelse i december 1976. Glud & Marstrand løftede stadig væk ikke en finger og fik en dom på 10.000 kr. for ikke at opføre en skorsten, som kostede 500.000 kr.

Man rettede sig heller ikke efter dommen, men indledte i stedet forhandlinger med boligelskabet Vibo, der har et kendt folketingsmedlem som formand. I fællesskab ordnede man et salg af Glud & Marstrands grund, som indbragte Glud & Marstrand 9,4 mill. kr. Det var en grund, som var belagt med en byplanvedtægt om, at det var et erhvervsområde, og med regler om bebyggelsesprocenten, som gælder i Københavnsområdet. Begge dele sørgede Vibo for at få bokset igennem borgerrepræsentationen, dagen før Vilho Sigurdsson blev borgmester, hvorefter handelen gik i orden og Glud & Marstrand trak sig ud af København med en meget høj pris for denne erhvervsgrund.

Så sker der selvfølgelig det, da Glud & Marstrand er en fornuftig virksomhed, at man søger miljøkreditrådet om støtte til omlokalisering i forbindelse med de overtrædelser af miljøloven, som man har gjort sig skyldig i, og i forbindelse med de investeringer, som man aldrig nogen sinde har gennemført, nemlig skorstenen til en halv million kroner. Enden på det hele bliver, at Glud & Marstrand efter at have overtrådt alle disse påbud bliver belønnet med omkring 280.000 kr. – det mener jeg tallet var – i kraft af lov om miljøstøtte.

Det er præcis sådan, denne lov fungerer: præmiering af lovovertrædere og miljøforbrydere, og det skal den blive ved med ifølge bemærkningerne til lovforslaget, som det er fremsat nu. Det er ofte store, velkonsoliderede virksomheder, der får støtten, det er det oven i købet i reglen. Korn- og foderstofbranchen har systematisk udnyttet loven om miljøstøtte, ikke så meget til forureningsbekæmpende foranstaltninger, men for at gennemføre en strukturrationalisering af bran-

chen. Der er nedlagt arbejdspladser i massevis med støtte fra miljøkreditrådet.

Derudover er det selvfølgelig, som det er blevet sagt, en lov, der totalt bryder med princippet om, at forureneren betaler, og det sker med EF-godkendelse og af hensyn til konkurrenceevnen. Det er et glimrende udtryk for det, som hr. Bolvig har sagt: det er en erhvervsstøttelov.

Miljøkreditrådets sammensætning er også en illustration af det. Jeg mener, at det er lidt naivt at appellere til ministeren om at ændre sammensætningen af miljøkreditrådet. Ministeren har ikke engang gidet forhandle dette lovforslag med miljøorganisationerne. Det er kørt hen over hovedet på alle, som er interesserede i miljøet. Det er kun forhandlet med industrien, med landbrugsorganisationerne og så lige med et par ministerier og kommunerne.

Der er ikke bare tale om et brud med et fundamentalt princip i forbindelse med miljøstøtteloven, der er også sket en drejning undervejs under behandlingen af dette lovforslag. I § 1, stk. 1, nr. 2, tales der om forureningsbegrænsende projekter, som er særlig økonomisk tyngende. Jeg vil godt bede ministeren bekræfte, at denne del af lovforslaget ikke var med i det oprindelige lovudkast. Og jeg vil gerne bede ministeren forklare folketinget – han kan selv gøre det, han kan selv tage initiativet til det, jeg skal ikke sige noget om det – hvem det er, der har fået denne bestemmelse ind i lovforslaget. Hvad er det for organisationer, som har krævet, at det skulle med? For ligesom at antyde det spor, som ministeren nok skal give sin forklaring ad, vil jeg pege på afsnittet i bemærkningerne, hvor der tales om landbrugsvirksomheder.

Det er meningen med dette lovforslag, at man skal kunne give støtte til etablering af anlæg for opbevaring af naturgødning og roensilage. Jeg vil godt bede ministeren bekræfte, at der allerede i vandløbsloven af 1963 og i øvrigt i diverse kommunale sundhedsvedtægter er forbud imod udsendelse af forurening med roensilage, med naturgødning. Jeg vil godt bede ministeren bekræfte, at det, som miljøstøtteloven her lægger op til, er, at ikke bare skal man kunne præmiere virksomheder for ikke at overholde miljøbeskyttelsesloven af 1974, man skal også kunne præmiere landbrugsvirksomheder for ikke at

[Waldorff]

have overholdt lovgivning helt tilbage fra 1960'erne.

(Kort bemærkning).

Bolvig (RV):

Hr. Waldorff mente, det var naivt, når jeg henstillede til ministeren at sørge for, at der kom en ændring af miljøkreditrådets sammensætning. Jeg vil da gerne for klarhedens skyld sige til hr. Waldorff, at jeg mener, at man nu og da kommer langt med en venlig henstilling. Hvis ikke ministeren følger henstillingen, så vil der fra det radikale venstres side komme ændringsforslag om en anden sammensætning.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Ja men så synes jeg da, at vi skal lade ministeren demonstrere, hvor langt man kommer med de venlige henstillinger, ved f. eks, at oplyse, hvorfor dette forslag kun har været forhandlet med erhvervsorganisationerne. Og så skulle man muligvis også bede om at få en forklaring på, hvordan de organisationer, som der har været forhandlet med, forholder sig til en ændret sammensætning af miljøkreditrådet. Det vil jeg godt have svar på.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti har den principielle opfattelse, at det er den, der forurener, der også må betale, hvad forureningen koster. Vi mener, at man i princippet skal søge denne grundopfattelse fastholdt.

Vi er tilhængere af det lovforslag, ministeren her har fremsat, og synes, det er en god idé. Vi synes også, at det er udmærket med de 3 i lovforslagets § 1, stk. 1, nævnte områder, hvortil der kan ydes støtte.

Vi er tilhængere af, at man prøver at få erhvervslivet indrettet på en sådan måde, at vi i stadig højere grad kan få erhvervslivet til at være medarbejdere i det, vi kunne kalde en miljøvenlig politik. Vi mener, at dette lovforslag er et skridt i den retning, og det vil vi gerne tilsige vor uforbeholdne støtte til.

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne takke for den brede tilslutning, der er blevet givet udtryk for her i dag. Selv om enkelte partier har haft nogle kriti-

ske bemærkninger, så har jeg alligevel indtryk af, at der mange steder er en forståelse for baggrunden for, at vi fortsætter den miljøstøtte, som vi indtil nu har givet.

Det er også mit indtryk, at den hidtidige miljøstøttelov har virket efter hensigten, og at den har tilskyndet virksomhederne til at få miljøforholdene bragt i orden. Da der nu af EF ikke, som der blev sagt, er givet tilladelse til, men er åbnet mulighed for, at der ydes miljøstøtte i endnu en 6-årig periode, så forventes det fra ministeriets side – og jeg tror, det gælder os alle – at man i alle 9 EF-medlemslande vil lave en eller anden form for miljøstøtte. Derfor finder jeg det rigtigt, at vi også her i Danmark har mulighed for at etablere en miljøstøtteordning, hvis der er virksomheder med særlig tyngende miljøprojekter.

Jeg mener, at vi må tillægge det betydning, og endda betydelig vægt, at lovforslaget ikke blot er en videreførelse af den nugældende lov, men at der som noget nyt gives mulighed for med denne støtte at fremme ny og mere miljøvenlig teknologi. Jeg vil næsten tro, at alle ordførere er interesserede i, at vi søger at fremme en mere miljøvenlig teknologi her i landet.

Der ligger her et incitament for virksomhederne til at foretage investeringer i forureningsbegrænsende og ressourcebegrænsende ny teknologi. Det er investeringer, som virksomhederne måske ud fra en risikovurdering ikke ville afholde, fordi det ville være meget svært at se det direkte økonomiske udbytte, de kunne have af sådanne investeringer. Hvis ikke det er således, at der direkte formuleres miljøkrav, så er det meget få virksomheder, der på eget initiativ foranlediger miljøinvesteringer.

Derfor måtte vi også, da vi indførte miljøloven i 1974, sige, at de dengang etablerede virksomheder jo var etableret med baggrund i andre miljøforhold. I samme øjeblik vi skærper miljøkravene, kan vi bringe virksomhederne i en vanskeligere økonomisk situation sammenlignet med virksomheder i udlandet, altså en konkurrenceforvriddningssituation. Derfor var baggrunden for den hidtidige støttelov den, at vi i en overgangsperiode skulle give miljøstøtte for at sikre miljøet og virksomhedernes overlevelse i dette miljø.

Jeg vil gerne i udvalget diskutere og behandle mange af de detailspørgsmål, der er

[Miljøministeren]

blevet rejst her i dag, men jeg vil svare på et par af dem allerede nu.

Fra flere partiers side har man spurgt, om vi helt har gjort op med princippet om, at forureneren skal betale. Det har vi ikke. Det er stadig væk et princip her i Danmark, som det er et princip i miljølove, i miljøbekendtgørelser og i miljøopfattelsen i alle EF-landene. Der er altså ikke tale om, at vi forlader dette princip. Vi har bare set, at for eksisterende virksomheder har det været svært at etablere processer, der imødekommer øgede krav. Så havde vi to muligheder: enten at undlade at indføre miljøforbedringer og dermed skade miljøet eller at indføre miljøforbedringer, uden at vi påfører virksomhederne en forringet konkurrencesituation over for virksomheder af tilsvarende karakter i udlandet, til hvilke der ikke er blevet stillet samme miljøkrav. Der var altså, som det også har været nævnt her i dag, tale om en overgangsperiode.

Jeg kan sige, at hvis ikke der fra EFs side havde været tale om at lave en sådan 6-årig periode nu, så var det tvivlsomt, om vi herhjemme uden videre havde accepteret, at forureneren betaler-princippet ikke var slået fuldt igennem. Det er blevet sagt flere gange, at når den nugældende støttelov udløber den 31. december i år, så blev forureneren betaler-princippet dermed knæsat i højere grad. Den sikkerhed, der ligger i, at det kun er eksisterende virksomheder, der har haft mulighed for at få miljøstøtte, har bevirket, at det er de virksomheder, der ikke har mulighed for direkte at etablere processer i overensstemmelse med de nugældende krav, der har fået denne støtte.

Endelig vil jeg pege på – det er et svar både til fru Margrete Auken og til hr. Waldorff – at det er en ikke helt ringe arbejdsindsats, der ydes på miljøområdet i forbindelse med en sådan støtteordning. Danmark er på mange områder blevet førende i miljøteknologi takket være de støtteforanstaltninger for private virksomheder, der har været mulighed for.

Endelig vil jeg sige til hr. Bolvig, at sammensætningen af miljøkreditrådet er ændret i forhold til den nugældende lov. Vi har netop fået 2 særlig teknisk sagkyndige med i rådet. Jeg finder ikke umiddelbart, trods mit venlige sindelag, at der er fremført så stærke argumenter for en anden sammensætning her

i dag, at jeg vil foreslå det. Men jeg er da villig til at se på det i udvalget.

Når hr. Maisted siger, at det på mange måder har været en forkert lov, der måske i højere grad har fremmet bureaukratiet, end den har fremmet miljøet, så må jeg sige, at den opfattelse deles hverken af erhvervslivet eller af miljøfolk over hele landet. Tværtimod siger man, at de 223 mill. kr., der har været anvendt indtil nu, har medvirket til, at vi har fået et betydeligt bedre miljø på mange områder her i landet.

Jeg skal sige til fru Margrete Auken, at der ikke er tale om, at man med denne lov i hånd kan søge tilskud til at få afhjulpet ulovlige forhold. Det ville jo også være meget urimeligt, om noget sådant kunne lade sig gøre. Der er heller ikke tale om, at man med loven i hånd kan søge støtte til at etablere forhold, der måtte være ulovlige.

Landbruget har ikke over for miljøministeriet sagt, at man ikke kan godkende princippet om, at forureneren betaler. Hvad enkelte landmænd har sagt, eller hvad der kan have været sagt i debatter rundt omkring af den art, kan jeg ikke tage stilling til. Jeg kan kun sige, at det ikke over for miljøministeren er tilkendegivet officielt fra landbrugsorganisationernes side, at man ikke accepterer dette princip.

Endelig vil jeg sige, at jeg håber, at vi med denne lov vil blive stillet således, at vi kan sige: efter de 6 år, der er mulighed for at få etableret støtteordninger efter de regler, som er aftalt i EF, har vi en betydelig bedre og betydelig mere miljøvenlig teknologi, og vi har samtidig et betydeligt bedre miljø, således at det princip, der ligger til grund for al miljølovgivning, nemlig at bevare og at forbedre miljøet på alle mulige områder, kan siges at være blevet tilgodeset med denne støttelov.

Margrete Auken (SF):

Jeg er bange for, at ministeren misforstod et af mine spørgsmål før, derfor vil jeg godt stille det igen.

Jeg vil gerne have, om ministeren kunne be- eller afkræfte, at man ud fra den eksisterende miljølov har ydet støtte til f.eks. gylletanke og ensilagebeholdere, hvor man ikke har sikret sig afløb for overfladevandet. Mig bekendt er der masser af steder ikke kloakeret, og derfor skal landmændene sikre sig, at

[Margrete Auken]

dette overfladevand ledes til septiktanke eller tilsvarende lukkede systemer, hvor man kan rense overfladevandet. Den sikkerhed har man ikke haft, og der er mig bekendt blevet bygget mange af disse tanke, også med miljøstøtte, som er helt klart ulovlige. Jeg vil godt have ministeren til at sige, hvis det er tilfældet, at man selvfølgelig vil gøre ikke bare alt, hvad man kan, men sikre, at noget sådant ikke gentager sig. Det er en meget uheldig sag.

Waldorff (VS):

Jeg vil godt lige opholde mig ved landbruget et øjeblik. Jeg synes ikke rigtig, jeg fik svar på, om det er korrekt, at det er landbrugsorganisationerne, der har fået ændret det første udkast, der lå, i forhold til det, vi behandler nu. Er det korrekt, at det er landbrugsorganisationerne, der har presset § 1, stk. 1, nr. 2, ind i dette lovforslag og dermed ændret det fra at være et lovforslag, der i hvert fald i en eller anden udstrækning kunne begrundes i, at nu skulle man gøre en ekstra indsats for miljøet, til et lovforslag, som præmierer også den store del af industrien og af erhvervslivet i det hele taget, som ikke har overholdt den eksisterende miljølovgivning? Det er jo den drejning, der er sket. Fra at være et lovforslag med en nok så svag og nok så dårlig socialdemokratisk begrundelse for at give, skal vi sige et ekstra bidrag til miljøforbedringen, er det blevet en helt traditionel støttelov i kraft af § 1, stk. 1, nr. 2. Jeg vil godt spørge, om det er korrekt, at det er landbruget, der har fået det presset ind i loven.

Jeg vil godt bede ministeren bekræfte – jeg synes, det skal være klart, hvad det er for et lovforslag, man behandler, også inden det går i udvalg – at lovforslaget også sigter på, at man skal kunne få støtte til projekter, som burde have været gennemført allerede efter den eksisterende miljølov, altså ikke kun til eventuelle kommende skærpelser af miljøloven, men også direkte præmiering af forureningsforbrydelser, som er foregået indtil nu. Kan ministeren bekræfte, at landbruget vil kunne opnå støtte til afhjælpning af overtrædelser helt tilbage til vandløbsloven af 1963 af de gamle sundhedsvedtægter? Det vil jeg også gerne have et svar på.

Jeg vil sige til sidst, at det ikke skal lyde, som om vi altså skyder på landbruget, for der er større syndere end landbruget i dette samfund. Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om han er i stand til her eller i udvalget at give os en præcis oversigt over, hvordan støtten er fordelt på brancher og på store og små virksomheder. Det mener jeg ville være meget nyttigt at vide. Jeg tror godt, jeg tør sige, at det vil forholde sig nogenlunde, som det gjorde med den midlertidige lov om støtte til miljøinvesteringer, hvor broderparten af de 100 mill. kr. gik til F. L. Smidth, til Superfos, til Sukkerfabrikkerne, til alle de store; der var praktisk taget intet til de små virksomheder.

Niels Andersen (KF):

Jeg har kun en enkelt bemærkning til debatten.

Jeg forstod fru Margrete Auken sådan, at hun var indstillet på, at de ydelser, der blev givet til erhvervsvirksomheder, eventuelt skulle indgå som prioriteter til staten, altså som garantier, staten havde stående i de respektive virksomheder. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at så vidt jeg kan læse indenad, så er de beløb, man får udbetalt, skattepligtige, og jeg har aldrig hørt, at skattepligtige beløb kan indgå som garantier.

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne sige til hr. Waldorff, at det er et ejendommeligt spørgsmål, jeg bliver stillet over for, nemlig om landbruget direkte har ændret i et udkast, som jeg har lavet til dette miljøstøttelovforslag her i dag. Det kan jeg selvfølgelig slet ikke tage stilling til. Det er således, at vi ved forhandlinger med alle mulige brancher, organisationer og kommuner hører, hvilke synspunkter de har, og såfremt disse synspunkter måtte være identiske med synspunkter, vi selv har, eller vi kan overbevises om det fornuftige eller rigtige i at indføje de synspunkter, så bliver de det. Jeg må altså tage afstand fra, at landbruget skulle have udformet dele af dette lovforslag, men ikke fra, at det på linje med andre, f.eks. Kommunernes Landsforening, er blevet hørt, og at dets synspunkter selvfølgelig har haft indflydelse på, hvorledes det endelige forslag er kommet til at se ud, uden at det er lavet af nogen af brancherne.

[Miljøministeren]

Jeg er også forbavset over, at man kan falde over, at det er en normal arbejdsform, vi har i ministerierne. Selvfølgelig hører vi, dels hvorledes den eksisterende lov har virket, dels hvorledes man har følt den kunne forbedres på nogle områder, og vi har samtidig i EF set på, hvorledes den ramme, som EF-landene sigter på at udfylde med lovfor-slag, har virket.

Der blev spurgt, om det er muligt at tilstille udvalget en præcis oversigt – jeg forstod, man ikke alene ønskede en oversigt, men en præcis oversigt – over, hvorledes den hidtidige støtte er blevet fordelt. Det tror jeg egentlig godt vi kan; vi vil i hvert fald bestræbe os på det fra ministeriets side.

Dernæst vil jeg gøre en bemærkning til fru Margrete Auken. Der er ydet støtte på i alt 223 mill. kr., og hvis fru Margrete Auken mener – jeg har noteret det – at der er etableret miljølovlige arrangementer i form af gylletanke og andet masser af steder, så må vi se på de konkrete sager, for hvis der er masser af dem, vil det formodentlig være meget let at tage de konkrete sager op i udvalget. Det ville forbavse mig meget, om der fra miljøkreditrådets side med hensigt var ydet støtte til etablering af ulovlige arrangementer. At nogen har brudt loven og opført ting i strid med gældende miljølov, skal jeg ikke kunne sige ikke kan være tilfældet; det har vi jo desværre set nogle steder i landet. Men hvis der er masser af tilfælde, vil jeg meget gerne have disse tilfælde refereret i udvalget, og så må vi se på hvert enkelt af dem.

Waldorff (VS):

Jeg skal selvfølgelig ikke blande mig i, hvordan udformningen af et lovforslag foregår – vi ved jo nok af hvem, men i hvert tilfælde ikke hvordan det bliver forhandlet med forskellige organisationer.

Jeg nævnte landbruget, fordi det er et gæt, som jeg mener er rimelig kvalificeret, og når det har interesse i denne sammenhæng, er det, fordi landbruget faktisk er nævnt specielt i bemærkningerne; det er også årsagen til mit gæt. Det er nævnt på en sådan måde, at det kun kan forstås, som om den brug af loven, som nu kommer med lovforslagets nr. 2 i § 1, drejer lovens oprindelige sigte fra at

være en mere teknologirettet lov til at blive en mere traditionel støtte til miljøforbrydere.

Jeg vil gerne sige tak for de svar, jeg fik på mine spørgsmål, men der var ét af dem, jeg ikke fik svar på, og det var: vil ministeren bekræfte, at loven betyder, at man også kan få støtte til afhjælpning af forurening, som burde have været afhjulpet allerede med de tidligere love?

Dernæst vil jeg spørge om én konkret ting til for at få det endnu mere præcist oplyst: vil ministeren bekræfte, at man med denne lovgivning i hånden kan henvende sig til miljøkreditrådet og bede om penge til foranstaltninger, som man allerede har fået påbud om at gennemføre fra kommuner og amter, men som man bare endnu ikke har sat i værk? Altså at man direkte kan sige: der er ulovligheder, allerede før loven bliver vedtaget, og for nu at hjælpe landmændene eller industri-virksomhederne igennem disse ulovligheder laver vi en miljøstøttelov, som hjælper dem til at opfylde de påbud, som de allerede har fået af kommuner, af amtskommuner, eventuelt af miljøstyrelsen.

Miljøministeren (Erik Holst):

Om der var et kvalificeret gæt i det med landbruget, vil jeg ikke tage stilling til, men at landbruget er nævnt specielt, er ikke rigtigt, for det er nævnt sammen med andre. Det sted, hvor netop landbruget er omtalt, står landbruget ganske rigtigt alene, og det er, fordi landbrugserhvervet har søgt støtte tidligere som gruppe på bestemte områder, men det er altså ikke det eneste, der er nævnt, de andre organisationer er også nævnt.

Endelig må jeg sige, at der ikke er tale om traditionel støtte til hverken miljø- – jeg forstod, det var -forbrydere – altså miljøbrydere el. lign. Der er heller ikke tale om, at der skal ydes støtte til ting, der skulle have været afhjulpet efter tidligere love. Det, det drejer sig om, er særlig tyngende miljøkrav, som er specielle for den pågældende virksomhed. Der kan heller ikke være tale om, at man søger støtte til afhjælpning af påbud og dermed prøver at omgå reglerne. Det kan godt være, at disse påbud er opstået, efter at virksomheden er blevet etableret, og at den proces, hvorom påbuddet drejer sig, var af en anden type for 2–3 år siden, og at man nu

[Miljøministeren]

siger: denne proces bør ikke mere forekomme på den måde, som den gjorde dengang, altså at man foreslår den ændret, og denne ændring må der selvfølgelig være mulighed for at søge miljøstøtte til. I disse særlige tilfælde kan der godt søges støtte til at opfylde krav fra myndighedernes side, såfremt de ikke var gældende på det tidspunkt, da man etablerede virksomheden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb.

(Lovforslag nr. L 76. Fremsat 14/11 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jytte Hilden (S):

Lovforslag nr. L 76 om lov om tilskud til nedbringelse af okkergener i landbrug og lovforslag nr. L 80 om ændring af lov om tilskud til dræning og vanding hører sammen. Disse to lovforslag drejer sig om istid, kemi, økonomi og politik.

Et bærende princip for dansk miljølovgivning, som vi allerede har hørt mange gange i dag, er, at forurenere betaler, og dette princip rokkes der ikke ved med dette forslag om en 3-årig forsøgsperiode til nærmere afklaring af problemerne i forbindelse med udledning af okker i vandløb, søer eller havet. Når jeg nævner istiden, er det, fordi problemerne med okker især koncentrerer sig om de fem jyske amtskommuner Sønderjyllands, Ribe, Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands amts-

kommuner. Det var dér, isen stoppede, sidst den var her.

I randzonen har vi problemerne med frie pyritknolde, som opløses ved afvanding og gør udledningen i søer og åer sur og jernholdig. Dette generer fisk og andet liv i dambrug, åer og søer, dels ved manglende ilttilførsel, dels ved forringelse af føde- og gydemulighederne og dels ved en direkte giftvirkning.

Nu findes der ikke giftige stoffer – kemikere taler om »skadelige mængder« – og det vil sige, at problemet er: hvor meget, hvor og hvor længe? Spørgsmålet er, hvilke grænseværdier der kan accepteres for pH, surhedsgraden – sagt til dem, der ikke måtte vide det – jern og okker.

Spørgsmålet om grænseværdier er til overvejelse i miljøstyrelsen. I et udkast til vejledning i recipientkvalitetsplanlægning for ferske vandområder, del nr. 1, indeholdes bestemmelser om grænseværdier for jern.

Det føromtalte lovforslag nr. L 80, fremsat af landbrugsministeren, som ikke er til behandling i dag, men kommer senere, omhandler tilskud til dræning og vanding. Ved disse foranstaltninger, som er et led i beskæftigelsesplan B 3, opstår okkerproblemerne; vi ved bare ikke hvor. Det handler om naturskabte problemstillinger, som slår ganske tilfældigt. Vi ved ikke, præcis på hvilke arealer skaderne opstår, og hvornår de opstår. Det vil sige, at den enkelte landmand ganske afholder sig fra at dræne eller vande af frygt for okkerproblemer, til skade for specielt den animalske produktion, som jo også er til megen diskussion i disse dage.

Vi må sikre miljøet, men vi må også sikre, at det ikke bliver tilfældigheder, der råder. Derfor er det rimeligt, at samfundet træder til med støtte og undersøgelser, og jeg understreger, at vi i dag blot taler om en 3-årig forsøgsordning, og at vi også blot taler om 5 mill. kr. i 1981.

Jeg kunne også nævne et andet eksempel på det tilfældighedsprincip, som jeg omtalte før. Skulle en landmand under pløjning ramle ind i en uranmine, som gav miljøproblemer, ville vi vel heller ikke overlade det til ham eller hende selv at klare de deraf opståede forureningsproblemer. Omvendt ramler industrien vel sjældent ved produktion ind i sådanne naturskabte problemstillinger, som vi her taler om, når talen er om okker.